
Projev prof. Pavlíčka před Hlávkovou kolejí 17.11.2008

Projev prof. Pavlíčka před Hlávkovou kolejí 17.11.2008

Vážené dámy, vážení pánové, vzácní hosté,

dovolte mi, abych jménem pořadatelů dnešního tradičního setkání vás před Hlávkovou kolejí uvítal při příležitosti uctění památky obětí německé nacistické persekuce a boje za svobodu a nezávislost proti německému okupantskému totalitnímu režimu.

Vítám především přímé účastníky bojů za svobodu a nezávislost. Jsou stále nositeli historické paměti národa a svědectvím, že bez boje a vítězství všech protifašistických sil bez rozdílu jejich politické příslušnosti nad tehdejší zlem by český národ nepřežil.

Vítám na tomto shromáždění pořádaném k této příležitosti předsedu vlády Ing. Mirka Topolánka a předsedu Ústavního soudu JUDr. Pavla Rychetského a další představitele nejvyšších státních orgánů, členy vlády a obou komor Parlamentu České republiky, Evropského parlamentu, ředitele odboru Kanceláře prezidenta republiky i veřejného ochránce práv. Vítám i členy diplomatického sboru v České republice, mezi nimi i velvyslance Slovenské republiky Petra Brňa a zástupkyni Slovinské republiky, dále představitele hlavního města Prahy v čele s primátorem MUDr. Pavlem Bémem i představitele městských částí, dále čelné představitele a učitele pražských vysokých škol, představitele armády ČR, zástupce církvi a dalších nestátních organizací, studenty Hlávkovy koleje i další vysokoškolské studenty a vás všechny. 17. listopad, vyhlášený v době války v Londýně za Mezinárodní den studentstva, je mnohovýznamné jubileum symbolizující úsilí o demokracii a svobodu a připomínáme jej z toho důvodu již po několik generací. Vzpomínka na toto výročí vyústila také v demonstrace a politický zvrat v roce 1989. V této koleji založené českým konzervativním vlastencem Josefem Hlávkou pro nemajetné a nadané české studenty studoval Jan Opletal, jehož smrt v důsledku zranění při demonstracích 28. října 1939 vyvolala další protinacistický odpor a studenti této koleje se stali první obětí útoků německých ozbrojených sil v ranních hodinách 17. listopadu 1939. Studentští představitelé popravení po této noci byli převážně pravicově zaměřeni, představovali však široké politické spektrum vysokoškoláků. Jejich poprava symbolizovala budoucí osud českého národa a to bez zřetele na politickou orientaci, pokud se zcela nepodřídí okupantům. Vedle Čechů byl tehdy popraven i slovenský student.

Letošní výročí 28. října jako jubileum vzniku státu, který byl zahraniční vládou již 18. října 1918 ve Washingtonské deklaraci proklamován jako budoucí republika a jež byla požadována v Praze na lidové demonstraci 14. října 1918, bylo zároveň příležitostí připomenout jaký význam měly hodnoty a ideje svobody, rovnosti a republiky zrozené v revoluci roku 1918 pro uchování národa a udržení a obnovu samostatného a demokratického státu.

Okupace a zničení zbytku Československa v březnu 1939 ukončilo iluze agresivně šířené některými českými ideology a politiky, že příčinou neštěstí českého národa byl vznik Československa, že to byl historický omyl a že je třeba se vrátit od demokratické republiky k idejím bývalé monarchie či přizpůsobit se nacistickému Německu. Nenávist a štvance ve sdělovacích prostředcích proti Židům a demokratům volající po koncentračních táborech pro demokratické intelektuály se postupně zdiskreditovaly. Demonstrace 28. října 1939 a pohřeb J. Opletala při nichž se občané dovolávali Masaryka, Beneše a hodnot 1. republiky ukázaly obrát české společnosti z atmosféry pomnichovské desiluze. V době německé euforie nad vítězstvím německých armád na všech frontách války se pouze v Praze ovládané německou mocí ozvalo volání po demokracii. Ztroskotávaly tam pokusy nahradit hodnoty a symboly 28. října a demokracie 1. republiky jinými symboly a jinými hodnotami, nahradit hodnoty svobody, tolerance a rovnosti antisemitismem, rasovou a nacionální nenávistí, obnovou stavovských výsad, totalitarismem a politikou lokajství vůči velikému sousedovi. Odkaz 28. října se stal 17. listopadu a po celou dobu války a znovu v poválečném období hodnotou a symbolem obnovení české státnosti. I v současné době znovu probíhá zápas o hodnoty demokratické a republikánské české státnosti. Nepřátelé demokracie opět zlehčují stejně jako v 2. republice zásluhy československých legionářů o samostatnou republiku a obnovenou státnost, ve sdělovacích prostředcích se opakují monarchistické útoky na legionáře, že porušili přísahu panovníkovi, zamlčují se i zásluhy krajských spolků zejména z Ameriky a z Ruska o samostatný stát, zlehčují se i druhý odboj domácí a zahraniční a občas se tvrdí, že Češi od Bílé hory nikdy nebojovali. Opět se prosazují snahy nahradit demokratické hodnoty státnosti vyjádřené 28. říjnem, hodnoty demokraticko-republikánské, k nimž se občané přihlásili i při demonstracích v říjnu a listopadu 1939 jako k existenční jistotě vlastní státnosti hodnotami a symboly jinými, aby tato historická zkušenost byla zapomenuta. Proto bychom si měli připomínat i odkaz 17. listopadu, který ukázal, že zárukou české státnosti jsou ideje vyjádřené zakladateli Československa, že nic se nezměnilo, na připomenutí T.G. Masaryka v jeho politické závěti, že státy se udržují těmi ideály, z nichž vzešly. 17. listopad se stal potvrzením těchto jeho slov a byl připomínán v roce 1968 i v roce 1989 a nerozlučně navazuje na symbol 28. října.